

תוכן העניינים

מבוא יא

פרק ראשון: ארץ הבחירה

קטעים

לבי במזרח 1
ארץ הבחירה לפי עזריה אלון 7
מחשב או מחשבת - זכר או נקבה? לפי בלה אלמוג 11
תייר בודד 14
עמק הצבאים 15
שם הסרט: בלוז לחופש הגדול (מודעה) 22
הסרט 'בלוז לחופש הגדול' - על במאי הסרט 22
זה חורף, זה? 29
סלט צפרדעים 37
עכו - עיר של ארבע דתות 42

סיפורים

הסיפור על האיש הירוק מאת יהונתן גפן 24

שירים

מרוב אהבה מאת יוסי בנאי 3
ככה זה בעברית מאת דתיה בן דור 9
באביב את תשובי חזרה מאת שרל אזנבור 33

קלזים

צמחים טורפים 8
אדם ועולמו 10
על הסרט 'בלוז לחופש הגדול' 23
הסיפור על האיש ה 24
מתנה מיוחדת 25
זהירות חתול שחור! 27
מיהו האיש? מי הם? מי היא? 28
האביב והסתיו - האם הם ישובו חזרה? 31
'לאכול בגדול' 38
מערת שורק 45

דקדוק

סיומות של נקבה 2
שמות אחרים בנקבה 3
איברי גוף - זכר 5
איברי גוף - נקבה 5

6	הריבוי
6	סימות של זכר
6	ריבוי סות לזכר
6	הריבוי סים לנקבה
13	שם התואר
17	שם תואר הגזור משם עצם
19	שם התואר הגזור משם העצם (המשך)
26	השם בנטייה
34	סמיכות
34	יידוע הסמיכות
35	ריבוי הסמיכות
39	הוספת שם תואר לסמיכות
41	סמיכות כפולה
45	היידוע

פרק שני: קצת יחס, בבקשה!

קטעים

47	מי הרג את גוליית? לפי יאיר זקוביץ ואביגדור שנאן
64	ניסיון שוד

שירים

57	ניצוץ האהבה מאת אהוד בנאי
58	אדם בתוך עצמו מאת שלום חנוך
60	לכל אחד יש מאת עוזי חיטמן

קלזים

53	מה כבר חדש
55	מי אני?
60	בלעדיך אין לי חיים
66	בת המלך והמלח
67	שקר אמתי
68	מי יסגור את הדלת?
68	המצב הכלכלי ומספר המתגרשים
69	נעצר הפושע הידוע
69	מלך ספרד בארץ
69	הציונים במבחן הארצי

דקדוק

50	מילות יחס הבאות לפני שם
51	מילות יחס לפי נטיית היחיד
52	מילות יחס לפי נטיית הרבים
52	מילת היחס מן / מ
54	מילת היחס כמו / כ
57	בעצמי, לבדי
59	בלי, בלעדי
61	כינוי הדדי

פרק שלישי: ואלה שמות... הפועל

קטעים

- 71 החיים מנצחים
- 74 עלול לרדת גשם
- 75 תינוק חדש בא למשפחה?
- 77 לאימא של... היקרה
- 78 לכבוד הרב, שלום רב
- 78 שלום לך, אימא של
- 80 זכויות הילד או חובות ההורים
- 81 חז"ל אומרים
- 84 טוב שם משמן טוב

סיפור

- 86 יד ושם לפי א. מגד

קלזים

- 75 כולם אוכלים והתינוק צורח
- 82 ציורי ילדים

דקדוק

- 72 צירופי שם פועל סתמיים ולא סתמיים: עדיף, רצוי, כדאי, חבל
- 73 עוד צירופי שם פועל סתמיים ולא סתמיים: מוכרח, חייב, רוצה, יכול, צריך
- 74 עוד צירופי שם פועל לא סתמיים: עלול, עשוי, עתיד
- 76 צירופי שם פועל סתמיים תמיד: אין, יש, אפשר, אי אפשר
- 79 הצירוף על + שם פועל בנפרד ובנטייה

פרק רביעי: מי ומה הוא?

קטעים

- 90 בוקר טוב מורתי
- 95 ומה חושבים התלמידים?
- 103 ילד שלי מוצלח

סיפור

- 108 שוסטר לפי חנוך לוין

שירים

- 105 שלום כיתה א' מאת נעמי שמר
- 108 שאלה מצחיקה מאת דן פגיס

קלזים

- 94 והפתרון הוא
- 102 מקסימום אכפתיות, מקסימום קשיחות

דקדוק

- 92 האוגד הוא, היא, הם, הן
- 93 התאמת האוגד
- 93 האוגד בשלילה
- 96 משפטים שמניים בעבר ובעתיד

98	משפטים שמנייים המציינים הרגל
99	ועוד על האוגד: הפך (ל) / נעשה (ל)
99	קו מפריד במקום אוגד
101	אוגד המצטרף לשאלה
103	אינו... אלא...
106	מילות שאלה
106	משפטי שאלה

פרק חמישי: האיש אשר...

קטעים

112	האם יודעים סוף סוף מי הוא ג'ק המרטש?
118	רוזה פארקס - פושעת או גיבורה?
118	חפש את האישה
119	לא בשבת
122	שוד השעונים הגדול

שיר

122	זה לא זה מאת יונה וולך
-----	------------------------

קלזים

113	רצח בירושלים
115	שנת 1888
123	שוד השעונים הגדול

דקדוק

114	משפטי לוואי
117	משפטי לוואי עם כינוי מוסב
121	(כל) מי ש / (כל) מה ש

פרק שישי: אם לסכתא היו גלגלים...

קטעים

124	ואם יש בה צדיקים
127	איינשטיין והחמסה
127	השטיח - סיפור ירושלמי אמתי
128	עברית בלי הפסקה
131	לכבוד האקדמיה
136	מילה קטנה ותפקיד חשוב

סיפור

139	סקיות יום הולדת לפי אתגר קרת
-----	------------------------------

שירים

125	המכשפה מאת אפרים סידון
138	אילו הייתי מאת דתיה בן דור
143	עתה מאת יונתן רטוש

קלזים

130 ללמוד קרוא וכתוב

דקדוק

125 תנאי קיים

126 אמת כללית

131 איך יוצרים מילים חדשות בעברית?

133 תנאי בטל

פרק שביעי: מי יודע מדוע ולמה?

קטעים

144 חיפה

150 אמיל חביבי

155 עשירה או ענייה?

סיפור

151 הדגים הגדולים והדגים הקטנים לפי אמיל חביבי

שיר

149 בשמלה אדומה מאת רותי ספרוני

קלזים

148 הבהאים בחיפה

152 שרפה בכרמל

157 לא כל כך פשוט

158 דרושים עובדים למפעל היי-טק בחיפה

158 דרושים/דרושות עובדים/עובדות

158 דרושים מתנדבים

דקדוק

147 מילות סיבה

151 מילות תוצאה

פרק שמיני: אף על פי כן ולמרות הכול

קטעים

159 בית דני

159 בלי מורים, בלי ילקוט, בלי צלצול להפסקה לפי רן שפירא

165 ועוד על חינוך בבית

168 העיר הלבנה של תל אביב

172 על תרומות ושמות

שירים

168 למרות הכול מאת דני סנדרסון

173 חמישה אנשים מאת נתן אלתרמן

קלזים

171 ראש העיר, חזור כך!

דקדוק

- 163 מילות ויתור
- 166 מילות הסתייגות

פרק תשיעי: כמו שתי טיפות מים

קטעים

- 174 חקלאות בשתי טיפות מים?
- 177 חקלאות אחרת - למי?
- 180 האם אנחנו צריכים את כל מה שאנחנו קונים?
- 186 חצי מיליון דולר טיפ

שירים

- 187 גברת עם סלים מאת חיה שנהב

קלזים

- 179 תוצרת סין
- 182 אפשר גם אחרת

דקדוק

- 176 מילות השוואה וניגוד

פרק עשירי: היה היה פעם

קטעים

- 189 "בית היהודייה" בעין כרם
- 194 כמה זמן
- 197 בואו לבלות סוף שבוע רומנטי

קלזים

- 193 הסופר סמי מיכאל
- 193 פינת הספר הטוב
- 195 סיור במנהרת הזמן
- 198 יש מערה ויש מערה

דקדוק

- 192 מילות זמן
- 194 מתי?
- 194 כבר ועדיין

פרק אחד עשר: לשם מה כל זה?

קטעים

- 200 עושים אדם לפי בלהה קלישר ברנר
- 204 מהנדסה גנטית לשיבוט וחזרה

שירים

- 208 תן לי יד מאת עלי מוהר

קלזים

204 "חלקי חילוף"
205 לראשונה הושתל איבר מעבדה מלאכותי
205 שיבוט אדם?
206 שיבוט אדם - פתרון לזוגות בלי ילדים?
206 תרומת איברים לשם הצלת חיים
207 מכת כלבת ביישובי הנגב ובאזור השרון

דקדוק

203 מילות תכלית
-----	-------------------------

פרק שנים עשר: כה אמר השופט

קטעים

216 משפט אייכמן
-----	-------------------------

סיפורים

209 סיפור גן עדן לפי מאיר שלו
214 בריאת העולם לפי חנוך לוין

שירים

217 צעיר לנצח מאת בוב דילן
-----	------------------------------------

קלזים

215 שוד בצהרי היום
-----	----------------------------

דקדוק

212 משפטי מושא-תוכן
213 מדיבור ישיר לדיבור עקיף
215 יש עתיד - פועלי רצייה

פרק שלושה עשר: לא, לא, לא! לא חשוב ה"מה", חשוב ה"איך"!

קטעים

218 תעלת בלאומילך - איזה סרט!
221 סינמה סיטי
224 הוא רוצה להיות שחקן
225 פרויקט סוף השנה בבית ספר למשחק - מודעה
226 דרושה זמרת מוכשרת - מודעה
227 מאחורי המסך - איך וכיצד?

קלזים

220 פסטיבל הצגות ילדים בתאטרון יפו
220 תכנית סאטירית שאין כמוה
223 הסרט 'כנפיים שבורות'
226 'אוונטי פופולו'
228 ההצגה 'ויאמר וילך'
228 מה ישראלי, לדעתכם?

229	אגף הנוער
230	'הפילהרמונית בג'נס'
230	ההצגה 'בוסתן ספרדי'

דקדוק

219	'אין' בנטייה
221	אל + פועל בעתיד
222	בלתי + שם תואר
222	אי + שם עצם
223	חסר + שם עצם
227	תיאורי אופן

פרק ארבעה עשר: הכול במידה

קטעים

231	המבחן של ישראל
242	הלוח העברי
245	קצת גימטרייה

שירים

246	בלדה ללוח השנה מאת אפרים רימון
-----	-------	--------------------------------

קלזים

232	מי רוצה להיות מליונר?
241	קיום וירטואלי - סיפור עם מודרני

דקדוק

233	יתרון והפלגה
234	ביותר במשמעות 'מאוד'
236	אחד / חלק / חצי / רבע / כמה + מ
237	פי + מספר בזכר
238	כל / רוב + שם עצם מיודע
239	שם המספר
240	שברים
242	לוח השנה העברי

מילון

247	
-----	-------	--

פתרונות

255	
-----	-------	--

רשימות מילים

257	
-----	-------	--

רשימת מקורות

290	
-----	-------	--

המהדורה הממוקדת של הספר "קריאת ביניים" מיועדת לרמת הביניים בקורסים שונים, בעיקר לקורסים קצרים. במקביל למהדורה המודפסת, רוּאָה אור מהדורה דיגיטלית הכוללת מצגות אינטראקטיביות, המאפשרות הן למורה הן לתלמיד להרחיב ולהעמיק את הידע בנושאים התחביריים המובאים בספר. מהדורה זו מלווה בקריינות של כל הקטעים בספר. בגוף הספר מובא מילון בעברית קלה ולעתים באנגלית. בסוף הספר מופיע מילון בחמש שפות לכל המילים שתורגמו לאנגלית. כמו כן, מופיעות בסוף הספר רשימות מילים חשובות הנלמדות בטקסטים ובתרגילים שבספר.

על התוכן

בספר ארבעה עשר פרקים. בכל פרק קטעי לימוד מסוגים שונים: קטעי עיון, סיפורים, שירים, קטעי עיתונות, דיאלוגים, פרסומות, כרזות ועוד. כל פרק מוקדש לנושא אחד. הנושאים רובם ככולם נוגעים בהיבטים שונים של החברה הישראלית, החל בטקסטים על מזג האוויר ועל הצמחייה בארץ וכלה בנושאי כלכלה, תרבות הצריכה, שיטות חינוך אלטרנטיביות, אמנות ותרבות. התרגילים הקשורים לקטעי הקריאה כוללים שאלות הבנה והבעה וכן תרגילי אוצר מילים מגוונים.

על העניינים הלשוניים

כל פרק מוקדש גם לנושא תחבירי שונה. הנושאים מותאמים בעיקרם לחומר הלימוד לרמת הביניים המפורט בחוברת "רשימת פריטי מורפולוגיה ותחביר" בעריכת רון כוזר. כל נושא תחבירי מובא בתיבה "רגע לומדים" בצירוף הסברים ודוגמות. הטקסט הראשון בכל פרק מדגים את המבנה התחבירי, ולאחריו מובאים תרגילי תחביר מסוגים שונים. כדאי גם לציין כי הנושאים התחביריים בספר מדורגים מן המילה למשפט. למהדורה הדיגיטלית יצורפו מצגות אינטראקטיביות ובהן הסברים ותרגילים נוספים בהתאם לנושאים הלשוניים.

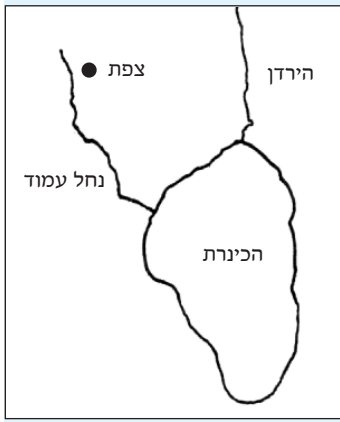
תודות

תודות לאסתר דלשד, שקראה והעירה הערות משכילות ומחכימות.
תודות למורי היחידה להוראת העברית באוניברסיטה העברית בירושלים, שלימדו בספר והעירו הערות בונות.
תודות ללובה גליקין, לדיאגו גרבר, לוולרי קרסנטי, לאנה ארצב, לפאתן פהאדן, לזיווה אזולאי וללינור רוזנברג על תרגום המילון לשפות השונות.
תודות למיכל קרסו על האירים מלאי החן וההומור.
תודות לסטודיו ורד ביתן על העיצוב הגרפי, על העבודה ללא לאות ועל הסבלנות הרבה.
תודות ליהלי ון-דורניק על העיצוב היצירתי של הכריכה.
תודות למוטי ברכאן על הקריינות הברורה והקולחת.
תודות לרוחמה הלוי על העזרה בקבלת רישיונות השימוש ביצירות.
תודות רבות לחי צבר, מנכ"ל מאגנס היוצא על הקשב, העזרה והתמיכה וכן על היכולת למצוא תמיד את שביל הזהב.
תודות ליהונתן נדב, מנכ"ל מאגנס, על הבאת הוצאת הספר לכלל סיום.
תודות לשלומי אספר ולרם גולדברג על העזרה בהבאה לדפוס.

כותבים

הצירוף "ארץ הבחירה" מופיע בטקסטים רבים. כתבו: מה אומר לכם צירוף זה? מי בחר? במי בחרו? מהי הארץ ואיפה היא?

קראו את הקטע

ארץ הבחירה

בחירה - סלקציה

פקודה - ציווי, command
מערה - חור בהר

טען (לטעון) - אמר, התלונן
לח - לא יָבֵשׁ

פיצד - איך
מדוע - למה

חלק - כמה, part

מין - סוג

שריד - מה שנשאר מהעבר
תופעת טבע - למשל רעידת אדמה, הוריקן וכ'

החזיק מעמד (להחזיק מעמד) - נשאר למרות הקשיים

נעלם (להיעלם) - disappear

סימן היפר - סימן שלפיו מכירים משהו

מולדת - ארץ שהיא בית, homeland

1 זמן רב מאוד לפני שאברהם אבינו קיבל את הפקודה המפורסמת "לֶךְ לְךָ", זמן רב מאוד לפני שאיש המערות בחר לגור במערה בגליל - ארץ ישראל כבר הייתה "ארץ הבחירה" לעשרות ולמאות מיני צמחים. אלה צמחים שרק ארץ ישראל היא ביתם, ומחוץ לה הם אינם נמצאים בשום מקום אחר בעולם.

5 יש אנשים הטוענים שארץ ישראל חמה מדי, יש הטוענים שהיא קרה מדי, יבשה מדי או לחה מדי. למרות זאת יש 150 מיני צמחים, שבחרו בארץ ישראל ושהארץ הזאת טובה בעיניהם יותר מכל הארצות!

כיצד הגיעו הנה כל הצמחים השונים האלה, ומדוע הם אינם מצויים בשום מקום אחר בעולם?

10 לכל אחד מהם יש סיפור ארוך. חלק מהצמחים הם "צברים": כאן נולדו, וכאן נשארו. צמח "יליד בית" כזה נמצא לפעמים בכל רחבי הארץ, ולפעמים - הוא בוחר לו מקום קטן ביותר בנגב או בגליל.

מינים אחרים של צמחים אלה הם שרידים מעולם שעבר. במשך מיליוני שנים היו בארץ תופעות טבע ואקלימים שונים; ארץ ישראל הייתה מדבר, היא הייתה ארץ טרופית ואפילו - ים. כמעט תמיד ישראל הייתה על הגבול של אזורי צומח גדולים, ולא במרכזם. כך הגיעו הנה צמחים שונים. חלק מהם לא החזיקו מעמד בתנאים החדשים ומתו, אחרים נשארו למרות השינויים באקלים. צמחים אלה הם שרידים יחידים שנשארו מהעבר, בזמן שכל קרוביהם נעלמו ואינם.

אחד מסימני ההיכר של צמחים אלה יכול להיות שמו המדעי. לעתים קרובות הם נקראים על שם מקום בארץ. למשל: **מָרִיס מוֹרְטוֹאִי** (כלומר: של ים המלח), **הירוזולימיטנה** (זאת אומרת: של ירושלים) ועוד. כך בחרו צמחים רבים את ארץ ישראל כמולדת להם ולבאים אחריהם.

(לפי: עזריה אלון, מתוך: 77 שיחות על טבע)

ענו על השאלות.

- א) בקטע מדברים על שני מקרים מההיסטוריה הקדומה של ארץ ישראל. כתבו מהם.
- ב) "ארץ ישראל כבר הייתה ארץ הבחירה של צמחים רבים". כתבו מה יודעים על צמחים אלה לפי שורות 1-13 (זמנם, מספרם, מקומם).
- ג) מה ידוע על האקלים בישראל בעבר הרחוק, ואיך השפיעו השינויים באקלים על הצמחים שלה?
- ד) לפי שורות 19-21: איך אפשר להכיר את הצמחים המיוחדים לארץ ישראל?
- ה) עזריה אלון, כותב הקטע, ואוהבי טבע רבים מספרים בגאווה על הצמחים הישראלים. כתבו מדוע, לדעתכם, זה חשוב להם.

סתונית ירושלים, צילום: רמי גביון

הקיפו בעיגול את המילה שאינה שייכת לקבוצה, כמו בדוגמה.

- א) מילון - הגדרה / מגדיר / **בחירה** / הסבר / צירוף
- ב) אקלים - יבש / מדברי / שריד / גשום / לח
- ג) נוף - צמחים / מְדַבְּרִיּוֹת / מערות / תופעות / נחלים
- ד) אמירה - טוען / אומר / שורד / מסביר / שואל
- ה) ארץ - מולדת / גבול / מדע / אדמה / מקום
- ו) תופעת טבע - רעידת אדמה / פקודה / התחממות כדור הארץ / הרים וולקניים / התייבשות הים

השלימו את הקטע בעזרת המילים שבתחתית התרגיל.

צמחים טורפים

1 אחת מ _____ המעניינות בעולם הצומח היא "צמחים טורפים". צמחים טורפים הם צמחים ירוקים שיכולים לתפוס ולאכול בעלי חיים. יש בטבע כ-600 _____ של צמחים כאלה. צמחים אלה _____ בעיקר באזורים _____, שיורדים בהם הרבה גשמים ושהאדמה בהם רטובה כל הזמן ואין בה הרבה מינרלים.

כל צמח צריך מינרלים כדי **לשרוד**. בדרך כלל מקבלים את המינרלים מן האדמה. כאשר אין מינרלים באדמה הצמח בסכנה. _____ מהצמחים פתרו את הבעיה - הם התחילו לטרוף בעלי חיים ולקבל את המינרלים מהם. כך הם הצליחו _____.

10 בצפון ישראל היו בעבר כמה _____ של צמחים טורפים, אבל הם _____ כאשר ייבשו את האדמה באזור. בשנים האחרונות מצאו שוב כמה _____ של אחד מהצמחים האלה.

להחזיק מעמד / מצויים / שרידים / מינים / נעלמו / תופעות הטבע / לשרוד / לחים / חלק / מינים

טְרֹף (לטרוף) - אכל בעל חיים

צמחים טורפים, תמונה: מתוך ויקיפדיה

יִיבֵשׁ (לייבש) - לעשות לא רטוב

עברית	אנגלית	צרפתית	ספרדית	רוסית	ערבית
אֲבִזְרִים	accessories	accessoires	accesorios	аксессуары	ملحقات, قطع غيار
אביר	knight	chevalier	caballero (medieval)	рыцарь	فارس
אדריכל	architect	architecte	arquitecto	архитектор	مهندس معماري
אווירה	atmosphere, mood	atmosphère	ambiente, atmósfera	атмосфера	شعور عام
או"ם	un	onu	o.n.u	оон	الأمم المتحدة
אוסף	collection	collection	colección	коллекция	مجموعة
אחראי	person in charge	responsable	responsable	ответственность	مسئول
אויב	enemy	ennemi	enemigo	враг	عدو
אכזבה	disappointment	déception	desilución	разочарование	خيبة أمل
אקדח	pistol	pistolet	pistola, revolver	пистолет	مسدس
איים	threaten	menacer	amenazó	угрожал	هدد
אציל	noble	noble	noble	аристократ	نبيل, ارسطراطي
ביקורת	criticism	critique	crítica	критика, рецензия	انتقاد
בלבל	confuse	confondre	confundió	путал	أربك, بلبل
במאי	director	metteur en scène	director de teatro, escenografo	режиссёр-постановщик	مخرج
ברד	hail	grêle ê	granizo	град	حبات من البرد
בררה	alternative	choix	alternativa	выбор	بدیل
גבורה	bravery	héroïsme	Heroísmo	героизм	بطولة
גיבור	hero	héros	heroe	герой	بطل
גֵן	gene	gène	gen	ген	جين, وحدة وراثية